

Силсилаи тарбияи фарзандон, қисми
чаҳордаҳум: Дар бораи корҳое, ки дар
вақти ба дунё омадани навзод анҷом
дода мешавад

سلسلة تربية الأولاد, القسم الرابع عشر: عن الأعمال التي تقام بها
عند ولادة الطفل

< Тоҷикӣ - Tajik - الطاجيكية >

Таҳия: Ҳақназаров Тоҳир

إعداد: حقنظراو طاهر

Силсилаи тарбияи фарзандон, қисми чаҳордахум: Дар бораи корхое, ки дар вақти ба дунё омадани навзод анҷом дода мешавад

1 . Додани закоти фитр: Ба ин маъно, ки агар навзод пеш аз ғуруби охирин рӯзи моҳи Рамазон таваллуд шуд, бояд закоти фитри ӯ дода шавад ва бо хости Худованд дар фасли сеюм дар ин бора баҳс хоҳем кард.

2 .Мерос бурдан: Ба ин сурат, ки агар кӯдак зинда таваллуд шуд, мерос мебарад ва агар мурда ба дунё омад, мерос намебарад. Чунонки аз Абӯхурайра (р) ривоят шуда, ки Расули ақрам (с) фармуданд:

*«Агар навзод зинда таваллуд шуд (ба гунае ки) садои гиря баланд кунад, мерос мебарад».*¹

Аз Саъид ибни Мусайиб аз Ҷобир ибни Абдуллоҳ (р) ва Мисвар ибни Махрама (р) ривоят шуда, ки гуфтаанд: Расули Худо (с) ҳукм намуда, ки:

*«Навзод мерос намебарад, магар ин ки ҳангоми таваллуд садо баланд кунад ва садо баланд карданиаш хоҳ ба сурати фарёд кашидан ё атса задан бошад ва ё ба сурати гиря кардан».*²

Дар шарҳи «ас-Суннат» омадааст: *«Агар шахсе фавт карду вориси ӯ дар раҳми модар буд ва ҳанӯз таваллуд нашуда бошад, мероси ӯ мутаваққиф мегардад, то таваллуд шавад. Пас агар навзод зинда ба дунё омад, мерос мебарад ва агар мурда ба дунё омад, мерос намебарад, балки мерос барои ҳамаи ворисони дараҷаи аввал мебошад. Аммо агар навзод зинда ба дунё омад, ба гунае, ки аломатҳои ҳаёт аз қабилӣ атса задан ё нафаскашиӣ ва ё ҳар гуна ҳаракати далолат бар вуҷуди ҳаёт дошту сипас мурд, мерос мебарад. Хоҳ садо баланд кунад ё бо садои баланд гиря кунад ва ё накунад».*³

¹. Ба ривояти Абудовуд.

². Ба ривояти Аҳмад ибни Ханбал дар ривояти писараш Абдуллоҳ ва Ибни Ҳиббон онро саҳеҳ донистааст. Ба силсилаи аҳодиси саҳеҳа шумораи 152 мурочиат шавад.

³. «ал-Мунтақо мин ахбори-л-Мустафо, таълифи Ибни Таймия, таҳқиқи Муҳаммад Ҳомиди Алфақӣ. – Ҷ. 2.. – С. 467.

Табрику таҳният гуфтан ба муносибати таваллуди навзод

Коре, ки ҳангоми таваллуди навзод мустаҳаб аст анҷом гирад, гуфтани табрику таҳният аст ба волидайнаш, зеро дар ҷомеаи исломӣ бо доштани вижагии ҳамдили ва ҳамзистии иҷтимоӣ нисбат ба ҳам, пайваста дар муносибатҳои гуногун ва дар маросими фараҳбахш ва ё ғамангези якдигар фаъолона ширкат ва эълони ҳамбастагӣ ва ҳамдардӣ менамоянд. Ба ин васила робитаҳои бародарии исломӣ ва бунёди иҷтимоии худро устувор ва нерӯманд месозанд. Яке аз ин гуна маросим ба дунё омадани тифли нав ва табрику таҳният гуфтан ба падару модари ин навзод аст.

Бинобар ин, ҷомеаи исломӣ ба сабаби пайвастании як навзоди нав ба афроди эшон шоду масрур мегарданд. Ба пайравӣ аз мужда додан ва таҳният гуфтани фариштагон ба Пайғамбарони бузургвор барои табрик гуфтан ба муносибати ба дунё омадани навзоди нав назди волидайнаш мераванд ва дар шодиву сурури онон шарик мешаванд. Худованд мефармояд:

﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ

وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾ [ال عمران: 39]

«Ва (дар ҳоле ки) вай дар ибодатгоҳ истода буд ва намоз мегузорид, фариштагон ӯро ниҳо карданд: «Худо туро ба Яҳё башорат медиҳад, ки тасдиққунандаи калимаи Худо⁴ (Исо) ва пешво ва барканор аз ҳавасҳо ва пайғамбаре аз наққорон аст».⁵

Ва мефармояд:

﴿يَذَكِّرُنَا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾ [مريم: 7]

«(Гуфтем): «Эй Закарийё! Ҳамоно Мо туро ба тифле башорат медиҳем, ки номи ӯ Яҳё аст ва пеш аз ин касеро ҳамном ӯ накардаем».⁶

4. Яъне: Исоро бовар дорад.

5. Сураи Оли Имрон, 3: 39.

6. Сураи Марям, 19: 7.

Амре аст возеҳ ва равшан, ки шитоб дар расонидани муждаи таваллуди навзод ба волидайнаш ва таҳният гуфтан ба онон ҳам мӯчиби фузунии шодиву сурур ва равшании чашму дили онон мегардад ва ҳам аз ҷумлаи масоиле аст, ки пайванди афроди ҷомеаи исломиро нисбат ба яқдигар маҳкаму устувор месозад.

Гуфтани азон дар гӯши навзод ва фалсафаи он

Амали чорум, дар гӯши рост навзод азон ва дар гӯши чапаш иқома гуфтан мебошад, зеро дар ривояте омадааст:

*«Ҳангоме ки Ҳасан ибни Алӣ (р) таваллуд шуд, Расули Худо (с) дар гӯши ӯ азон гуфтанд».*⁷

Ҳикмати азон гуфтан дар гӯши навзод он тавре, ки Деҳлавӣ гуфтааст, ба ин хотир мебошад:

а) Азон яке аз шиорҳои Ислом аст.

б) Гуфтани азон нишонаи эълони дини Муҳаммад (с) аст.

в) Бояд садои азон бевосита ва ба таври хос дар гӯши навзод гуфта шавад.

г) Маишхур аст, ки дар оғози рушду нумӯи кӯдак шайтон ба ӯ азияту озор мерасонад, аммо бо гуфтани азон дар гӯши ӯ шайтон аз вай мегурезад ва ҳатто омадааст, ки гиря кардану фарёд кашидани навзод ҳангоми таваллуд бар асари азият расонидани шайтон ба ӯ мебошад.⁸

Чунончи дар ривоят омадааст, ки Расули Худо (с) фармуданд: *«Аз фарзанди Одам ҳар касе таваллуд мешавад, ҳангоми ба дунё омаданиш шайтон ба паҳлӯи ӯ зарба мезанад, пас навзод бар асари ин зарба бо садои баланд гиря мекунанд, ба ҷуз Марям ва писараш (Исо)».*⁹

Сипас Абухурайра (р) мегӯяд: «Агар хоҳед ин оятро ҳангоми таваллуди навзод бихонед:

﴿وَإِنِّي أَعِيدُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ [ال عمران: 36]

⁷. Ба ривояти Имом Аҳмад, Абудовуд ва Тирмизӣ.

⁸. Нақл аз китоби Ҳучҷатуллоҳи-л-болиға (Деҳлавӣ).

⁹. Ба ривояти Шайхайн аз Абухурайра (р).

«...ва ман ӯ ва фарзандашро аз шайтони рачим ба Ту паноҳ медиҳам».¹⁰

д) Ибни Қайим мегӯяд: «Гуфтани азон дар гӯши навзод дорои ҳикматҳои дигаре низ мебошанд, аз он ҷумла, аввалин калимоте, ки барои нахустин бор ба гӯши инсон навзод бархӯрд мекунад, калимоте ҳастанд, ки шомили кибриёиву азамати Парвардигор ва дарбардорандаи шаҳодате ҳастанд, ки ба василаи онҳо навзод дохили Ислому уммати исломӣ мешавад. Ин худ илова бар ин, ки дарвоқеъ афғандани шиори исломӣ аст дар зеҳни кӯдак ҳангоми ба дунё омаданиш ва аз ҷиҳати дигар низ ба манзалаи талқини тавҳид дар гӯшу зеҳни ӯ аст ба вақти хуруҷ аз дунё».

е) Ҷои ҳеҷ гуна дудилағие нест, ки азон гуфтан дар гӯши навзод дар қалбу зеҳни ӯ таъсир мегузорад, агарчи кӯдак аз гар фоидаҳои он беҳабар аст ва онҳоро дарк накунад, аз қабилӣ гурехтани шайтон ҳангоми шунидани калимаҳои азон, шайтоне, ки дар камин аст, ҳар гоҳкӯдак ба дунё ояд, талош менамояд, то ба ӯ наздик шавад ва аз ҳамон овони кӯдакӣ ӯро дучори гумроҳӣ кунад, аммо бо шунидани азон дар аввалин иқдоми худ ноқому нотавон мемонад.

ё) Илова бар баёни асрор ва ҳикматҳои боло дар гуфтани азон маънову мафҳуми дигаре ҳаст ва он ин аст, ки гуфтани азон ба ин хотир аст, то ин ки даъвати ӯ ба сӯи Худо, дини Ислому ба сӯи ибодату парастии Худо ванд бар даъвати шайтон ба сӯи залолату гумроҳӣ пешӣ гирифта бошад. Ҳамон тавре, ки хилқату фитрати навзод, ки Худованд ӯро бар он офаридааст, дар асл ва қабл аз он ки шайтон тағйири ҳолату инҳирофе дар ӯ эҷод кунад, пок будааст.

Бинобар ин, кӯдаки тоза ба дунё омада, чи писар бошад ва чи духтар, дарвоқеъ бахшишу неъмате аст, ки Худованд онро ба бандагони худ ато фармудааст ва ҳар кадом дорои файзу баракати хосси худ мебошад.

Шукргузори дар баробари ин неъматӣ нав

Аъмоли дигаре, ки мустаҳаб аст, ҳангоми таваллуди навзод анҷом гирад, шукргузори дар баробари неъматӣ наве аст, ки

¹⁰. Сураи Оли Имрон, 3: 36.

Худованд ба волидайн ато фармудааст, чунончи аз Анас (р) ривоят шуда, ки Пайғамбар (с) фармудаанд:

*«Худованд неъматеро аз қабиле хонавода ва ё фарзанд ба бандае аз бандағони Худ ато фармояд ва банда дар баробари он гӯяд: «Мо шоаллоҳу, ло қуввата илло биллоҳ», ҳеҷ бало ва офатеро ҷуз марг дар он намебинад».*¹¹

Ширин намудани даҳони навзод

Шашумин амале, ки мустаҳаб аст дар вақти таваллуди навзод анҷом гирад, иборат аст аз молидани шираи хурмои нармшуда ва ё ҳар маводи ширини дигаре ба кому атрофи даҳони навзод, чунонки аз Абумусо (р) ривоят шуда, ки гуфтааст:

*«Бароям писаре таваллуд шуд ва ўро назди Пайғамбар (с) бурдам. Пайғамбар (с) ўро гирифт ва Иброҳим номида, шираи хурмои нармшудаеро ба даҳонаш молид ва барояш дуои хайру баракат карда, сипас ба ман баргардонид ва ин писари бузургам буд».*¹²

Ҳишом ибни Урва аз падараш ривоят намуда, ки Асмо духтари Абӯбакри Сиддиқ (р), ки дар Макка ҳомила ба Абдуллоҳ ибни Зубайр буд, гуфтааст: *«Дар ҳоле ки муддати ҳомилагиям дар ҳоли ба поёнрасӣ буд ва замони таваллуд фаро расида буд, аз Макка ба Мадина омадам ва ба маҳзи ин ки вориди Кубо шудам, фарзанд таваллуд кардам, ки Абдуллоҳ ибни Зубайр ба дунё омад. Сипас, навзоди худро бардошта, назди Расули Худо (с) бурдам, он ҳазрат (с) ўро дар оғӯши худ гирифта, хурмое хостанд ва онро нарм намуда, шираашро дар даҳони навзод гузошт. Ин аввалин чизе буд, ки вориди шиками ў шуд. Баъд аз он шарбати хурморо ҳам ба кому атрофи даҳонаш молид ва барояш дуои хайру баракат кард. Абдуллоҳ ибни Зубайр аввалин навзоде буд, ки дар Ислом пас аз ҳиҷрат дар Мадина таваллуд шуд ва мусалмонон бо таваллуди ў бисёр хушҳол шуда такбир гуфтанд, зеро ба онон гуфта шуда буд:*

¹¹. Ба ривояти Ҳофиз Абуяълои Мавсилӣ дар «Муснад» аз Анас (р).

¹². Ба ривояти Шайхайн.

*«Ҳамонро қавми яҳуд шуморо ҷоду кардаанд, ки барои шумо фарзанде таваллуд нашавад».*¹³

Аз Оиша (р) ривоят шуда, ки гуфтааст:

*«Пайғамбари акрам (с) кӯдаконе, ки назди Ҷ меоварданд, бармедоштанд ва барояшон дуои хайр карда, бо шираи хурмо даҳонашонро ширин мекарданд. (Рӯзе) навзодеро назди Расули Худо оварданд ва ӯро бардоштанд, ки навзод низ бар либоси он ҳазрат (с) пешоб кард. Он ҳазрат (с) об хоста, онро рӯи пешоби навзод пошиданд».*¹⁴

Оре, аз ин аҳодис ва ривоятҳо метавон чунин бардошт ва натиҷагирӣ кард:

а) Ширин намудани даҳони навзод ҳангоми таваллуд мустаҳаб мебошад.

б) Дуои хайри аҳли салоҳ ва фазл барои кӯдак амри писандида аст.

в) Бурдани кӯдак назди афроди мутахассис, ботаҷриба ва аҳли фазлу дониш ҷиҳати муоянаву раҳнамоиҳои огоҳонаву хайрхоҳона амри мустаҳаб аст, хоҳ кӯдак дар ҳоли ширхорагӣ бошад ва ё аз шир гирифта шуда ва дусола бошад.

г) Чунин коре мӯҷиби ташвиқ ва барангехтани дигарон барои касби ҳусни ҳамзистӣ ва тавозӯю шафқат варзидан нисбат ба кӯдакон ва ғайри кӯдакон мегардад...

Тарзи ширинкунии Пайғамбар (с) даҳони навзодро

Навзодонеро, ки барои ширинкунии даҳони онон назди Расули Худо (с) мебурданд, он ҳазрат (с) хурмоеро нарм карда, сипас шираи онро бар ангушти худ мегузоштанд ва хеле орому оҳиста ангушти худро бар кому атрофи даҳони навзод мемолиданд. Навзод низ онро паёпай мемакиду забони худро ба даҳон ва атрофи даҳони худ ҳаракат меод, чунончи аз Анас (р) ривоят шуда, ки гуфтааст: *Вақте ки Уммисулайм писареро ба*

¹³. Ба ривояти Бухорӣ.

¹⁴. Ба ривояти Муслим.

дунё овард, ӯро бардошт ва бо ҳам назди Расули Худо (с) бурдем ва миқдоре хурмо ҳам бо худ овардем. Ҳангоме, ки ба хидмати он ҳазрат (с) расидем, Ӯ машгули нигоҳубини шутури худ буд. Навзодро гирифта, фармуданд: «**Оё хурмое ҳамроҳи худ дорӣ?**». Гуфт: «Оре». Он ҳазрат (с) хурмоҳоро гирифта, яке аз онҳоро комилан нарм намуданд, сипас шираи онро бо ангушт ба оромӣ дар даҳони навзод ниҳоданд ва бисёр оҳиставу бодикҷат ба қисматҳои мухталифи даҳони ӯ молиданд. Навзод низ шурӯъ ба макидан кард ва забонро пай дар пай ба даҳону лабҳои худ мемолид. Он ҳазрат (с) фармуданд: «**Хурмо назди Ансор дӯстдоштанӣ аст**». Сипас исми кӯдакро «Абдуллоҳ» номид ва баъдан дар миёни Ансор ҷавоне ба монанди Абдуллоҳ фозил кам буд.¹⁵

¹⁵. Ба ривояти Аҳмад дар «Муснад».

